

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 1. Quibus competat potestas providendi beneficiis Collativis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

mandat alicui conferri beneficium, si hoc sit Patronatum, collatio significat institutionem, & latè sumitur; si electivum significat confirmationem electionis: si collativum seu liberum? collatio propriè sumpta intelligitur.

ARTICULUS II

Quibus competat jus instituendi?

CUM ex supra dictis constet institutionem, latè acceptam, completi, etiam collationem, confirmationem electi, admissionem postulati, & institutionem strictè sumptam presentati; de singulis pauca dicenda in præsens veniunt. Nam de confirmatione electi, & admissione postulati jam diximus. l. 1. loc. cit. tit. 6.

§. I.

Quibus competat potestas providendi beneficiis Collativis?

709 Quid veniat nomine beneficii collativi? constat ex n. 243. quale jus ex collatione acquirat Collatorius? ex dict. à n. 244. & quando hic consensum, seu acceptationem præstare? à n. 247. ad quid autem teneatur, qui beneficium confert, quod scit, suæ collationis non esse? à n. 248. Superest, cui competat potestas conferendi beneficia? Sed de hoc jam actum est in præmissis, & quidem quid in hoc possit Summus Pontifex? diximus? à n. 421. idque tum jure præventionis, quam concursus? à n. 423. Quid porrò alii Prælati Papæ inferiores? à n. 423.

710 Quæstio est, an liceat conferre beneficia Ecclesiastica digno prætermisso digniore? *Dignior*, hoc loco, censendus est, non qui absolute doctior, vel sanctior, seu majore virtute præditus est; sed, qui ad officium illud rectè peragendum magis aptus est, propter potentiam, nobilitatem, industriam, & dexteritatem in agendo ea, quæ propria sunt officii, propter quod datur beneficium, ita S. Thom. 2. 2. q. 63. à 2. in corpore, quo posito.

R. In casu, quo non agimus de beneficiis Patronatis, aut electivis, sed col-

latis, collationem beneficii debere fieri digniori, loquendo de beneficiis curatis, præsertim his, quæ jurisdictionem Ecclesiasticam, aut non modici momenti administrationem annexam habent. Hinc, prætermisso notabiliter digniore, illa conferre minus digno, graviter illicitum est, ut apertè dicitur in *Trid. Sess. 24. de reform. c. 1. & 18.* facit enim contra fidelitatem in re gravi, quam Ecclesiæ debet ex officio, privando illam magno commodo, & Ministris magis idoneis, ita Covar. Lessius, Layman, Garcia, & alii communiter cum S. Thom. 2. 2. q. 63. à 2. ad 3. contra Tamburinum l. 8. tr. 3. c. 4. §. 4. n. 5. docentem contrarium.

Et hoc videtur procedere, etiam in casu, quo tale beneficium conferri debet ex fundatione, statuto, vel consuetudine uni ex certa familia, patria, vel ex numero Clericorum talis Ecclesiæ; conferri enim debet digniori inter illos, modò unus ex illis talis sit; ratio enim est prorsus eadem, & tenet Pirhing de præbend. n. 98. & alii, in reliquis vero non curatis, & simplicibus, ac non qualificatis, eâ qualitate, de qua præced. numero, illa conferre digno, prætermisso digniore, non videtur excedere culpam venialem; sic Garcia, Layman, & alii, quos cit. & sequitur Pirhing de præbend. n. 96. qui numero sequenti docet, eos, qui beneficia curata, extra concursum, conferunt digno, relicto digniori, non teneri ad restitutionem vel digniori, vel Ecclesiæ faciendam; secus, in concursu.

711 Quoniam autem quædam beneficia conferri debent per concursum, hoc est, per examen prævium eorum, qui per edictum publicum vocati, examinari volent ad acquirendam aliquam Ecclesiam vacantem, cæteroque non conferendam alio modo provisionis, not. de his agi in *CC. Trid. Sess. 24. de reform. c. 18.* ubi statuitur 1. cum Parochialis Ecclesiæ vacantia quomodocunque contigerit, omnes illas, quibus in eis Episcopus consuevit curam animarum dare, ad infra scriptum examen teneri, relicta libertate Episcopo, ut pro regionis more, per edictum etiam publicum, vocentur ii, qui volent examinari. Hoc porrò viderur

videtur intelligendum de *Ecclesiis tantum collativis*, non *electivis*, aut *patronatis*, nisi plures sint presentati.

712 Secundò, ut examen fiat ab ipso Episcopo, vel, eo impedito, ab ejus Vicario generali, atque ab aliis Examinatoribus, *non paucioribus, quam tribus*, quorum votis, si partes singulares fuerint, accedere possit Episcopus, vel Vicarius, quibus magis videbitur. Tertio, ut Examinatores singulis annis in dioecesana Synodo ab Episcopo, vel ejus Vicario, *ad minus sex* proponantur, qui Synodo satisfaciant, & ab ea probentur. Quarto, ut adveniente vacatione cujuslibet Ecclesie, tres ex illis eligat Episcopus, qui eum eo examen perficiant, indeque succedente alia vacatione, aut alios tres, quos maluerit exprædictis illis sex eligat. Quintò, ut hi Examinatores sint *Magistri*, seu *Doctores*, aut *Licentiaii in Theologia*, aut *jure Canonico*, vel alii Clerici, seu Regulares, etiam ex ordine Mendicantium, aut etiam seculares, qui ad id videbuntur magis idonei; *jurentque* omnes ad sancta DOMINI Evangelia, se quacunque humanâ affectione postpositâ, *fideliter* munus executurus; caveantque, *ne quidquam prorsus, occasione hujus examinis, nec antè, nec post accipiant*, alioquin simoniae vitium, tam ipsi, quam alii dantes incurrant, à qua *absolvi nequeant*, nisi dimissis beneficiis, quæ quomodocunque etiam antea obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles reddantur.

713 Sextò, ut, peracto examine, renuntientur, quoruncunque ab his idonei iudicati fuerint, ætate, moribus, doctrinâ, prudentiâ, & aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis; ex hisque Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit, atque *illi*, & *non alteri*, collatio Ecclesie ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre. Septimò, ut, si Ecclesia juris patronatus Ecclesiastici fuerit, ac institutio ad Episcopum, & non alium pertineat, is, quem Patronus *digniore*, inter probatos ab Examinatoribus, iudicabit, Episcopo presentare teneatur, ut ab eo instituat. Cum verò institutio

ab alio, quàm ab Episcopo, erit facienda, tunc Episcopus *solus*, ex dignis eligat digniorem, quem Patronus ei presentet, ad quem institutio spectat, quod si jus Patronatus Laicorum fuerit, debeat, qui à Patrono presentatus erit, ab ejusdem deputatis, ut supra, examinari, & non, nisi idoneus expertus fuerit, admitti in omnibus. Octavò, ut in omnibus prædictis casibus non cuiquam alteri, quàm uni ex prædictis examinatis, & ab Examinatoribus approbatis, juxta supradictam regulam de Ecclesia provideatur, nec prædictorum Examinatorum relationem quò minus executionem habeat, ulla devolutio, aut appellatio, etiam ad Sedem Apostolicam, sive ejusdem Sedis Legatos, aut Vice-Legatos, aut Nuntios, seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primate, vel Patriarchas interposita impediat, aut suspendat: alioquin Vicarius, quem, Ecclesie vacanti antea Episcopus arbitrio suo ad tempus deputavit, vel forsau postea deputabit, ab ejus Ecclesie custodia, & administratione non admoveatur, donec aut eisdem, aut alteri, qui probatus, & electus fuerit, ut supra, sit provisum, alias provisiones omnes, seu institutiones, *præter supradictam formam factæ*, subreptitiæ esse censentur, non obstantibus, indultis, privilegiis, præventionibus, affectionibus, novis provisionibus, indultis concessis quibuscunque Universitatibus etiam ad certam summam, & aliis impedimentis quibuscunque. Ad extremum subiungit: si tamen adeo exigui redditus dictæ Parochiales fuerint, ut totius hujus examinationis operam non ferant, aut nemo sit, qui se examini quærat subijcere, aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facillè graviores rixæ, ac tumultus possint excitari, poterit Ordinarius, si ro sua conscientia, cum Deputatorum consilio, ita expedire arbitrabitur, hæc formâ omisâ, prius aliud examen, cæteris tamen, ut supra, servatis, adhibere. Licebit etiam Synodo provinciali, si qua in supradictis circa examinationis formam addenda, remittendave esse censuerit, providere.

Ex

Ex hoc decreto colligitur, ubi contigerit vacare *Parochialem Ecclesiam*, provisionem ejus faciendam prævio examine per concursum non veniunt beneficia curata, quæ non habent *Parochiam*, sic Barbosa in *cit. loc. Trid. n. 2.* nec beneficia simplicia; Riccius in praxi fori *Eccles. resol. 352. in edit. 2. 3.* nec Ecclesia Parochialis, quam quis prius possedit, vel acquirit per regressum; Garcia de benefic. *n. 9. c. 2. n. 199.* 4. nec Parochialis unita dignitati, vel Canonicali, Castropalaus de benefic. *tr. 13. D. 3. p. 2. §. 5. n. 6.* nam ratione unionis accepit qualitates ejus, cui unita est; 5. hoc examen non exigitur in beneficiis juris Patronatus Laicalis, cum Concilium, loquens de iis beneficiis, dixerit, debere præsentatum à *Patrono examinari*, & digno reperto ei beneficium conferri; tacite insinuans, concursu oppositorum opus non esse: sic tenent, & decitum à sacra congregatione referunt Gonzalez ad *reg. 8. Carcell. Gloss. 6. n. 134.* Verùm hoc intellige pro casu, quo unus esset præsentatus, vel ejus præsentatio omnibus aliis præferenda esset. Tunc enim hic examinari debet cæteris exclusis, & idoneo reperto ei beneficium conferri: At si plures sint æquanimiter præsentati, examen faciendum est per concursum, ut Episcopus ex approbatis eligat digniorem; Gonzalez *n. 138.* Garcia *n. 256.* Barbosa *n. 18.* Riccius *n. 2.* Et idem est, si jure devoluto provisio ad Episcopum pertinet, quia cessat Patroni præsentatio, ob quam examen per concursum non fit. Genuen. in praxi *c. 66. n. 19.* Garcia dicto *c. 2. n. 257.* Barbosa *3. p. alleg. 60. n. 18. in fine.*

715 Sexto, hoc examen per concursum non requiritur in beneficiis resignatis *in favorem* in manu Pontificis; sic enim à Sacra Congregatione decisum esse refert Flaminus *l. 10. de resign. q. 7. à n. 13.* & alii. Unde Consilium, præcipiens fieri examen per concursum, *in quibusvis beneficiis parochialibus vacantibus, etiam per resignationem in Curia*, loquitur de *vacantibus per resignationem simplicem*, & non *in favorem*. Quæ enim in favorem resignantur, absolute non

vacant, quousque resignata resignatario fuerint acquisita; neque in illis interim apponitur Vicarius, sed resignans, utpote dominus, administrat. Gonzalez *cit. Gloss. 6. à n. 122.* & alii, 7. nec requiritur in permutatione beneficii parochialis cum alio parochiali, vel simplici; cum alteri acquiri non possit, nisi permutanti; nec prius vacet, quam ei sit acquisitum, 8. cessat in beneficiis litigiosis: nam durante lite beneficium non vacat, nec provideri potest *c. 1. & 2. ut lite pendente.* Clement. prima, eod. tit. Concilium enim loquitur de parochialibus *vacantibus*, & quæ factò examine provideri debent: ergo; sic Gonzalez ad *reg. Cancellar. Gloss. 6. à n. 142.* intellige tamen, nisi summus Pontifex aliter ordinaverit.

Nonò, cessat concursus, quando ⁷¹⁶ cura pertinet ad Ecclesiam Cathedralis, vel Collegiatam, & per unum, vel plures sive promiscue, sive alternative, & per hebdomatas administratur: quia ipsi administratores verè non sunt curati, neque ad obitum illorum cura *vacat*; cum penes Ecclesiam Cathedralis, vel Collegiatam remaneat: sic pluribus decisionibus comprobatur Garcia *9. par. de benefic. cap. 2. n. 181.* Gonzalez *Gloss. 6. n. 158.* decimo Vicariis perpetuo unitis Ecclesiæ, vel beneficio seculari; quia ratione unionis earum titulus extinguitur; 11. in beneficiis regularibus; hæc enim non conceduntur in perpetuum, & conferuntur ad nominationem Monasterii; esto etiam soleant secularibus commendari; adhuc enim fit ad Monasterii nominationem. 12. Si Parochiæ sint adeo exigui redditus, ut vel operæ pretium non sit concursus institui, aut nemo sit, qui nolit concurrere, ut constat ex ipso Concilio in *n. 713.*

Dices: contra limitationem. ⁷¹⁷ 9. Concilium dicit, examen per concursum requiritur in Ecclesiis Parochialibus vacantibus, etiam si cura Ecclesiæ, vel Episcopo incumbere dicatur, & per unum, vel plures administraretur, etiam in Ecclesiis patrimonialibus, seu receptivis, in quibus consuevit Episcopus uni, vel pluribus curam animarum dare.

dare. R. Concilium loqui de casu, quo cura administratur per unum, vel plures in perpetuum, quorum interitu cura vacat, & denuo providetur; secus verò, cum cura illis committitur ad nutum amobilis; quia illorum interitu non vacat beneficium; & Concilium agit de beneficiis vacantibus; ibi, cum Parochialis Ecclesia vacatio, deinde etiam dici potest, Concilium loqui de Ecclesiis Parochialibus, quæ propriè & simpliciter tales dicuntur; non autem de iis, quæ propter suam dignitatem non veniunt, nisi exprimantur, nomine Ecclesie Parochialis simpliciter probata; tales sunt Ecclesie Collegiatae ac Cathedralis per c. statutum. de elect. in 6. ibi: ad Collegiatas Ecclesias, nisi alias Parochiales extiterint, ad assumptos ad earum regimen non extendi, saltem in odiosis, at talis est dispositio de consequendo beneficio sub onere concursus.

718 Ex dict. colliges 1. in beneficiis collativis electionem esse penes Episcopum (si ipsorum collatio ejus sit) quam malit ex pluribus dignis ei præficere in patronatis, quæ sunt Patronatus Ecclesiastici, ubi institutio ad Episcopum pertinet, non esse electionem penes Patronum, sed hunc tene-ri ad præsentandum eum, qui judicio examinatorum dignior repertus fuerit; ubi autem institutio non Episcopum pertinet, sed alium, electionem esse penes Episcopum, sic, ut ipse ex dignis nominet digniorem, quem Patronus præsentare debeat ei, cujus est instituere. Constat ex dictis.

719 Colliges 2. si beneficium fuerit de Patronatu Laico, præsentatum, si tantum unus sit, prius examinandum esse à Deputatis, nec admittendum, nisi idoneus repertus fuerit, ex n. 713. non obstante quacunquè devolutione, aut appellatione etiam ad Sedem Apostolicam, vi cujus decreti hujus executio impediretur; 3. Provisiones, vel institutiones, aut collationes aliter factas, esse subreptitias, ac nullas, ex n. 713. & beneficia per ejusmodi provisionem, contra formam Tridentini, evadere reservata Papæ, per Constit. Pii V. quæ est 53. & incipit: In conferendis.

720 Colliges 4. quando dicimus, quòd Episcopus, ex præsentatis à Patrono Eccle-
Tom. III.

sastico, possit ex approbatis per examen eligere digniorem, eumque nominare Patrono, ut eum præsentet Collatori, quando institutio non est penes ipsum Episcopum, sed alium, esse idem, quando ex pluribus examinatis omnes judicantur æque digni, etiam si aliàs id juris habeat, quando eidem à Patrono plures præsentantur. Nam tali casu Episcopi est eligere illum, qui debet institui; cum ergo ponantur omnes æque digni, & non omnes, sed tantum unus institui possit, ejus erit eligere unum, non quidem tanquam digniorem positivè (nam hoc est contra suppositum) sed tanquam digniorem negativè, hoc est, non minus dignum, ac sint alii, quo non electis nulla fit injuria.

Colliges 5. idem dicendum, cum plures ex approbatis æque digni censentur pro beneficio collativo, esse in arbitrio Collatoris eligere, quem maluerit. Cæterum, si Patronus Ecclesiasticus ex approbatis eligeret minus dignum, Episcopus eum non teneretur instituere; nam talis electio facta esset contra formam à Concilio præscriptam; ergo esset nulla; ergo ad eum non posset sequi institutio; minus obligatio instituendi taliter electum. Hinc fit, quòd etiam rescriptum impetratum super tali electione vitaretur; laboraret enim falso supposito, nimirum electionis factæ juxta formam à Concilio præscriptam.

§. 2.

Quibus competat jus providendi beneficiis Patronatis?

Loquimur hic de provisione per Institutionem, atque adeo non liberà, sed necessarià, quæ scilicet fieri debet ad præsentationem à Patrono legitime factam. Tamen enim ipsa quoque Præsentatio, quæ Patronis de gratia, & beneficio Ecclesie conceditur, dici possit Provisio, hic tamen non agimus de illa, remisso ejus tractatu ad tit. 38. de Jure Patronatus, de quo infra; sed de ipso actu instituendi, prout dicitur relate ad præsentationem, & præsentato tribuit jus reale, seu jus in beneficio, ad quod præsentatus est; hinc talis dicitur ejusmodi